

zaPAU

Media tego nie zrobią

Kilka tygodni temu, podczas Kongresu Kultury Akademickiej, przysłuchiwałem się dyskusji panelowej o możliwościach obrony „rozumu naukowego” i propagowania racjonalności myślenia w debacie publicznej. Bardzo ciekawy temat, chociaż trudno wyjść poza oczywistości.

A takimi oczywistościami są codzienne smutne obserwacje wskazujące, że tzw. media tylko rzadko interesują się nauką, a jeżeli już jakaś informacja się przebiję, to zwykle jest nieprecyzyjna, żeby nie powiedzieć fałszywa. Że – z natury rzeczy – media oczekują sensacji i kreują ją nawet tam, gdzie po prostu trzeba rzetelnej informacji. Że wśród ludzi kierujących mediami masowymi panuje powszechne przekonanie, iż publiczność nie interesuje się nauką i stąd tematyka ta jest automatycznie spychana na margines¹.

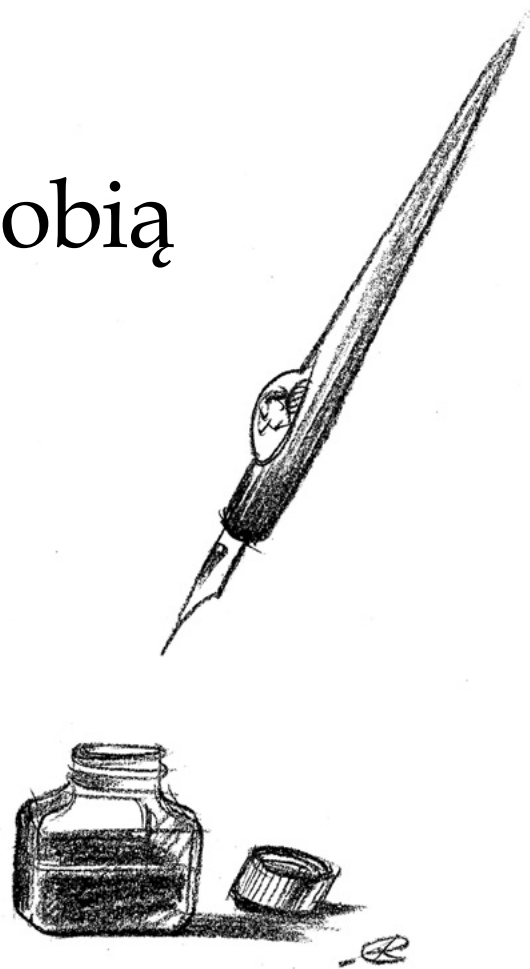
Równocześnie jednak dyskutanci podkreślali, że w polskim społeczeństwie głód informacji o badaniach naukowych wydaje się ogromny. Niezwykła popularność Festiwalu Nauki, fantastyczny sukces Centrum Kopernik w Warszawie (i podobne – choć w mniejszej skali – osiągnięcia w innych miastach), wyrastające jak grzyby po deszczu Uniwersytety III wieku, wreszcie sukcesy młodych polskich informatyków i konstruktorów, dają podstawy przypuszczać, że – odpowiednio przygotowany – program w tym zakresie mógłby zdobyć wielką publiczność.

Co stoi na przeszkodzie?

Prostej odpowiedzi oczywiście nie ma, ale mam wrażenie, że zrozumiałem jeden z powodów: dziennikarze po prostu boją się nauki (i uczonej). Boją się, bo jej nie rozumieją, bo nie wiedzą na czym to polega i – w konsekwencji – nie mają pojęcia, jak o niej mówić i pisać bez standardowych schematów i wytrychów. Wreszcie – co najważniejsze – są zupełnie nieprzygotowani do przedstawienia samego procesu badawczego, który przecież nie polega na tym, że powstają gotowe formuły, ale raczej na ustawicznym BŁĄDZENIU w poszukiwaniu NOWEGO.

Myślę, że nic na to nie poradzimy, przynajmniej w najbliższym czasie, bo obecny system kształcenia dziennikarzy skutecznie utrwała ten stan rzeczy.

Dodam, że mamy również do czynienia z sytuacją odwrotną: uczeni też boją się dziennikarzy. Boją się, że ich słowa zostaną przekreślone, że wypowiedź będzie spłycona. Boją się wreszcie kolosalnej władzy, jaką mają nad społeczeństwem media, a nad przeciętnym obywatelem prawie każdy dziennikarz. Wiadomo przecież, że władza jest jak ogień: nie należy podchodzić zbyt blisko, bo można boleśnie się sparzyć.

rys. Adam Korpak

Jak wobec tego zaspokoić (wzrastające) zapotrzebowanie na dobrą informację o nauce, o jej istocie? Jak zrealizować zadanie najważniejsze, czyli wprowadzenie do społeczeństwa powszechnej wiedzy na czym polega METODA NAUKOWA rozwiązywania problemów?

Jestem przekonany, że przede wszystkim należy porzucić złudzenie, że zrobią to za nas masowe media. Nawet gdyby chciały – nie potrafią.

Trzeba po prostu wziąć sprawę w swoje ręce. Sądzę, że jest to całkowicie realne: w każdym ośrodku naukowym z prawdziwego zdarzenia może przecież powstać gazeta internetowa popularyzująca naukę i jej metody badawcze. *Uwaga 1:* to nie może być gazeta laurkowa, reklamująca uczelnie, instytuty lub poszczególnych uczonej; *Uwaga 2:* teksty muszą być krótkie (ewentualnie z zachętą do bardziej obszernych lektur), bo dzisiaj – wiadomo – nikt nie chce czytać długich elaboratów. *Uwaga 3:* gazetą nie mogą sterować zawodowi dziennikarze (bo to natychmiast zniechęci najlepszych potencjalnych autorów). Tej pracy musi podjąć się jeden (lub kilku) z profesorskich autoritetów, „taki, któremu się nie odmawia”.

Utopia? Możliwe. Ale warta namysłu.

ABBA

¹ Sławny magnat prasowy W.B. Hearst zwykł mawiać że czytelnika obchodzą tylko trzy rzeczy: krew, seks i forsa.

PAUza Akademicka – www.pauza.krakow.pl – tygodnik Polskiej Akademii Umiejętności i środowiska naukowego.

Rada Redakcyjna: Magdalena Bajer, Andrzej Białas, Aleksander Koj, Janusz Limon, Ewa Lipska, Stanisław Rodziński, Piotr Sztompka, Jerzy Vetulani, Marta Wyka, Jerzy Wyrozumski, Jakub Zakrzewski, Franciszek Ziejka.

Redakcja: Andrzej Białas – redaktor naczelny; Andrzej Kobos, Marian Nowy – redaktorzy; Adam Korpak, Krzysztof Skórczewski – grafika; Ryszard Otręba – „Galeria PAUzy”; Anna Michalewicz – dyrektor administracyjny; Witold Brzoskowski – fotokład; Wydawnictwo PAU – konsultacje.

Adres do korespondencji: Polska Akademia Umiejętności, 31-016 Kraków, ul. Sławkowska 17; e-mail: pauza@pau.krakow.pl

Oczekujemy na artykuły do 6 000 znaków (ze spacjami) i ilustracje w formacie JPEG o rozdzielczości 300 dpi.